

PERŽVALGA.

— „Ukininkas” pranesza, kad Sasnavos (netoli Senapi-
lės) giedoriai, vyrai ir mergos,
sustraikavo dėlto, kad klebo-
nas pagal papratimą jiems ne-
išskėlė baliuko 3 dieną vely-
kų, kuris nuo senovės buvo
priprastas.

— Berželio 5 dieną žanda-
rai darė kratą pas ukininką
Valeikį, Tetervikų sodžiuje,
Pasvalio parapijoi. Ar ką
rado, nežinia.

— Palangoje, šale Byrutės
kalno, gyventojai kasdami
szulinį prikasę senoviszką lie-
tuviszką stambeldiszką auku-
rą, ant kurio vaidelytės sergė
jo rusanczią ugnį deganczią
ant garbės dievo Perkuno.
Isz tos vietos dabar iszeinas
gazas ar kerosynas ir degas
jau kelios sanvaitės, kaip pra-
nesza lenkiszki laikraszcziai.
Gal atsirado gamtiszkos vers-
mės gazo arba kerosyno?

— Jau neiszsitenka Lietu-
voje judosziai, tai kraustosi
Amerikon, kad iszskliutu per
sekiojimų. Tokis tai judo-
szius Petras Sinkeviczius atvy-
ko praėjusiam pavasaryje
Amerikon isz Macziunų kai-
mo, Prienų parapijos. Jisai
yra apie 25 metų, vidutinio
augumo, nekiek szvolios kal-
bos. Budamas jis tėvynėje
pavogė vienam tautieciui vi-
sus lietuviszkus rasztus ir pas-
kui gandino apskundimu žan-
darams, vienok nesuspėjęs at-
likti tojo judosziszko darbo
iszszineszino Amerikon. Dėlto
kur jis nepasirodytų, lietuviai
lai pasisaugoja nuo jo nepri-
imdami prie draugyszių ir tt.
Kas apie jį žinotu, tegul pra-
nesza į laikraszczius.

— Tilžėje tapo nusudytas
Otto v. Mauderodė, iszleisto-
jas „Tilsiter Allgemeine Zei-
tung” ant 500 markių baudos,
o redaktorius Spangenbergis
ant 200 mk. ir p. Brandt isz
Berlyno ant dviejų mėnesių
kalėjimo, už rasztą, kuriame

tapė iszrodyta, kad valdzia tu-
ri isitaisiusi tokius daktarus,
kurie pagal valdzios reikala-
vimą iszduoda paliudyjimus,
padarydami sveikus žmones
protiszkais ligoniais. Brand-
tas raszė tą rasztą reikale ap-
gynimo Dr. Bruozio, kuriam
valdzia užgynė gydymą ligo-
nių, privesdamas daktarų ap-
sirikimus daugelyje kartų.
Paveikslan Tilžės miesto bu-
vęs policijos virszininkas,
Witschel, kuris gaudydavo
Tilžėje lietuvių knygneszius ir
iszduodavo maskoliams, ne-
teisei prisiekęs 4 metus sunkių
darbų kalėjimo užpelnęs, tapo
už beprotį iszrastas ir paliuo-
suotas nuo baudos, kuris da-
bar sau sveiks Berlyne gyve-
na, o kuriam valdzios daktarai
tik pusę metų gyventi tedalei-
do, nors jau 4 metai po to at-
sitikimo praėjo. Kur spēka,
czia ir tiesa.

— Plaszkuiose, Tilžės pa-
vieta, buvo paszventinimas
naujos liuteroniszkos bažny-
czios 17 Liepos, ant kurios tai
iszskilmės buvo gubernatorius,
pavieta virszininkas ir karei-
viszka draugystė. Vyskupas
Gudas laikė ir lietuviszką mi-
szią po pietų, bet žmonės jo
kalbos nesuprato. Žmonelių
lietuvių isz visur buvo labai
daug atvykusių ir dziaugėsi
isz savo mielosios valdzios,
kuri jiems visur gelbsti grei-
cziaus į vokiecpalaikius pa-
virsti. Lietuviszkos grynos
miszios jie nei nereikalavo,
nes jug vokiszikai jau biskį
permamo. Gubernatorius 6
bažnytrocziams garbės ženklus
(blekes) prikabino, ir po visai
iszskilmei tapė vokiecziams isz-
keltas dar balius, už kurį pa-
rapija 400 markių užmokėjo.

— „Lietuva” nurodo nege-
rają pusę mūsų laikraszczių
dėlei neteisinių koresponden-
cijų kaipo ir netinkanczios
formos žodžiuose. Tas viskas
tiesa, bet su laiku, mums ro-
dosi, korespondentai iszsidirbs
ir dalykus apraszys teisingai

ir tinkanczioje formoje. Jug
korespondentai nėra mokinesi
korespondencijas raszyti ir už
tai negalima jų kaltinti, suly-
ginus su kunigų koresponden-
cijoms, kurios esti kartais
daug prastesnės formoje ir
melagingesnės turinyje, ir tai
prakilnesniųjų kunigų raszy-
tos. Korespondencijas galima
redakcijose pataisyti, o kitas
netalpinti. Kas link krati-
nėjimo kunigų pamokslų per
laikraszczius, mums rodosi ne-
vertėtu nuo to atsisakyti.
Kada kunigas pasakys gerą
pamokslą, isztikrųjų laikrasz-
tis privalo tokį pagirti, bet
kada kunigėlis sakyklą pa-
verczia į jrankį savo asabisz-
kumų, neprideranczių keiks-
mų, niekinimo gerų o vien tik
jam nepatinkamų žmonių ir
užmanymų, tai laikraszcziai
tylėdami apie tokius daiktus
butų lygus žmonių skriaudi-
kai, kaip ir tokie kunigai,
dengtu kunigų niekadėjystes.
Laikraszczių užduotė jug yra
platint tiesą, dorą ir rupintis
apie visuomeniszkus reikalus,
prasergėti ją nuo visokių nege-
rų žmonių, kurienori pasinaudo-
ti isz nesuprantaczių žmonelių.
Kaip atsiliepti apie tokius ku-
nigus, kurie statei liepia muszti
geriems katalikams sau ne-
patinkanczius žmones. ir net
pesztukų kuopas tveria? Laik-
raszcziams kritikuojant nege-
rus kunigus ir ju pamokslus,
priverczia juos pasitaisyti arba
visai nupulti, jeigu žmoniszki
jausmai pas juos yra iszgersę,
ir tokių gailėtis neprivalu.

— Penkioliktas Susivienyji-
mo seimas bus 9, 10 ir 11 Spa-
linio Elizabeth'e, N. J.

— Lawrence, Mass. susitvė-
rė dainininkų draugystė var-
dan Dr. J. Basanavicziaus.
Vyru prisiraszė 12 o merginų
5. Garbė už tai dainininkams!

† Wilkes-Barre, Pa. 5 d.
Rugpjuczio pasimirė
Paulius Kalinauckas, 97 metų.
Velionis paėjo isz Pasiekų kai-
mo, Liudvinavo parapijos,

Sūvalkų gub./ Prigulėjo prie
lenkų Związko ir dabar jo
moteriszkkė gaus \$900,00, kuri
turi ir 89 metus.

— Philadelphios „The Eve-
ning Bulletin” isz 6 Rugpjū-
czio pranesza apie suareszta-
vojimą Antono Jockins, 764
S. 2-nd str., taigi Philados lie-
tuviszkojo kunigaikszczio, už
neteisingą pasilaikymą \$1000,
kuriuos jam davė lenkų kuni-
gas Lambert ant nupirkimo
vietos bažnycziai ant 3-rd ir
Fitzwater str. Bulmistras Har-
rison kunigaikszti pastatė po
\$1,500,00 kaucijos. Ir vėl
nelaimė!

Aukos paminklui
Dr. V. Kudirkos.

Isz Foxcroft, Me.

Petras Kraszauckas	-25
Kazimieras Klimaviczia	-10
Jonas Klimaviczia	-10
Vincas Mikalauckas	-10
Julius Kazimierskis	-10
Jurgis Miklaszeviczius	-10
Jurgis Tumosa	-10

Buvo \$10,50

Labu \$11,35

Redakcija.

Aukos kankintiniams

A. Staskeviczia, Plymouth, Pa. -25

Buvo \$3,10

Labu \$3,35

Redakcija.

Isz Lietuvos.

Triszkiei. (Kauno gub.).
Treti metai jau, kaip klebonas
Straupas užsimanė taisyti
Triszkių bažnyczią. Lengvu
jam buvo, nes atėjęs czia, ra-
do gatavo graszio 1000 rub.
surinkta kunigo Karono, bu-
vusio kamendoriaus Triszkių.
Tas visiems zinoma, nes kun.
Karonas atsįsveikindamas su
mumis stacziai tai pasakė isz
ambonos. To negana, buvo
didelės aukos ant bažnyczios

ir palaikai, isz kurių dvi isz-neszė katra po 1000 rub., kitos po keletą szimtų: matomai pinigų buvo.

Taisymas prasidėjo nuo didžiojo altoriaus. Kad ir buvo daug svarbesnio darbo, bet niekas nesiprieszino, nes marszalkai bažnyczios prasiskolinę klebonui ir bijo jį užkabinti, o parapijos nesiklausė klebonas.

Prasidėjo taisymas. Altorius tapė pastatytas neproporcionaliszkas: net lubas reikėjo iszpjauti, kad jį patalpinti. Keleta deszimczijų nubaltintų lentų ir keturi pilioriai (teip pramanė žmonės szventuosius) prarijo visą naudą, ir prasidėjo rinkimas pinigų vel ant „taisymo“ bažnyczios.

Per atlaidus vaikszcioja zmogus su blekine skrynute tarszkindamas kiekvienam ponosia pakiszęs: „ant taisymo bažnyczios“! — Aplinkiniai parapijonys tycziotis pradėjo isz Triszkieczijų, kas je ubagaunja ir pabudo klausimas: — Kur dingo surinktiejie pinigai?

Kas-gi gal atsakyti, jeigu ne klebonas? Dėlto burelis protingų vyrų susibaudė klausiti apie tai klebono, ir reikalauti nuo jo atsakymo ant raszto, kur jis iszleido sunkiai uzdirbtą parapijos graszį, ir paaukautus ant bažnyczios pinigus.

Marszalkai bijodami rustybės klebono praneszė jam ką žmonės kalba, gavo už tą po stiklą szaltos arbatos, ir pasiliko „gerais“, o klebonas, kuriam matytis netiko tas klausimas, iszkirto labai graudingą pamokslą, isz kurio keletą zodzių patalpinskiu czion, kad žinotų žmonės, kaip iszkalbus yra mūsų „dvasiszkas“ tėvas.

— Jums reikia rasztų? visokių „gazių“! norite „mudrais“ buti! jums reikia žinoti ką kunigai klebonijoje daro! szpiegavoti jums reikia! szpie-

gai! parmazonai! gyvatės.. (pauza — bažnyczioi girdėtis sugraudintų duszių sznypszimas nosių) žalty! atminki, ateis valanda myrio! raitysies sopuliuose, szauksies prie to kunigo, kurį szpiegavojai, bet gali neprisiszaukti! girdi? gali neprisiszaukti“! —

Ant tų baisių zodzių pakilo net kaukimas davatkų, rasi atminė, kad tarnas Jezaus, dėl savo neapykantos, ypatiszko piktumo tikrai nėjo pavadinimas prie mirsztanczios ir penkis sykiusėjo zmogus kol iszpraszė ir permaldavo kleboną. Tokiu tai budu nor klebonas užriszti burną žmonėms, baido mirio valanda.

Netikiu ar kas bus teip kvailas ir įtikės, kad jeigu neskaitys laikraszczių ir nesi-spardys kepamas kaip „gera avis“, tai jį myris aplenkis!

Jeigu teip bijoti, tai klebonas tur skubinti apsirokuoti su mumis, bet už vagystę veliniai jį neglostys.

Nebijokite broliai! klauskit, jusų teisybė, tur atsakyti jums, neką miegoti, neką laukti kol gyviems kailį nulups, kratykimės nuo skriaudikų nežiurėdami ar ilgi jo skvernai, ar trumpi.

Kariaukim už tiesas savo!

— Sausio mėnesyje mirė staigu sena ubagė szpitolej. Klebonas palaidojo ją veltui.

Tas akyvas atsitikimas sugraudino nevieną kietą szirdį, ir kalbėjo žmonės, kad vienok klebonas tur kartais szirdį. Bet vėliaus sztai kas pasirodė.

Klebonas palaidojęs, pasiszaukė isz szpitolės kitą ubagę, kuri sargino mirusiąją ir užklausė, kame yra „drabužiai“ mirusios?

— Koki ten drabužiai? — skurliai, atsakė ubagė, — atsiėmus sau jos gyminaitė, tokia pat vargszė.

Klebonas baisiai užpyko, tvirtindamas, kad tie drabužiai jam prigulėjo, ir liepė susjieszkoti tą moteriszkę, kuri

nuskriaudė, jį prisisavinimu ubagės palaikų, kad ji užsimokėtų, ar atiduotų „drabužius“. Kaip tai apjuokia savę kiti kunigai: szaukia ant rasztų lietuviszkų, o ir be rasztų mato žmonės kō kiti isz jų yra verti.

Tiesą sako priezodis: „ubago krepszių ir kunigo kieszniaus nepripildysi“.

Pasvalys. (Panevėžio pav.) Viena davatka, buvo nukeliavusi į Vilnių ant Sekminių atlaidų, sugrijusi ateina pas manę ir praszo, kad gaucziau jai kame-nors tokią knygutę, isz kurios ji galėtų iszmokti lenkiszkos kalbos. Man užklausus, ką ji veiks lenkiszka iszmokusi, atsakė norinti apsigyventi Vilniuje, o tenai be lenkiszkos kalbos negalima esą apsieiti. — „Jug yra Vilniuje jau viena lietuviszka bažnyzia“, — aiskinau asz. Bet ji atsakė, kad tenai yra daugybė bažnyczijų, kuriose szventimas vien lenkiszka laikomas, ir kas nedėlią esą tai vienoje, tai kitoje isz jų atlaidai, todėl mokant lenkiszka galima esą daugybę atlaidų prisipelnyti. Pasisakė, kad jau kelios davatkos isz czia susitarusios iszikraustyti į Vilnių. Kas zin, kad visos Lietuvos davatkos susitarusios iszikraustyti ar į koki Rymą, ar kur-kitur? — ir joms butų lengviaus dangų užsipelnyti (nes tenai gal ir popiezių tektų pamatyti) ir czia paliktų mažiaus tinginių dykaduonių.

Krakiai. (Kauno pav.) Visiems knygų ir laikraszczių platintojams duodu parsėgėjimą, kad aplink Krakius ir pacziuose Krakiuose yra didelis szunsnūkis szimtininkas („sotnjkas“) Sekleckis, kursai norint vardą lietuvio neszioja, bet piktesnis yra ir už rudąjį gudą. Jisai uostinėja ir lando, kad tiktai kur prie ko prisikabūt ir ką įkasti. Dėlto

praneszu dar kartą: lietuviai, saugokitės to vizuno! Ant asabos greit galite pažit, nes iszbalės ir kudās, ir nosis priploa.

Mintauja. 11 Geguzio szis m. užėjau miszke prie 15 lietuvių-darbininkų. Pradėjau kalbėti ir va ką asz nuo jų iszgirdau. Jie buvo atkeliavę da priesz szv. Jurgį nuo Vilkmėrgės į Latviją ant uzdarbio. Ilgą laiką negalėjo gaut nė jokios vietos. Ant galo pasamdė juos plytninkas — Sentikis prie plytnyczios (nuo Mintaujos szeszi viorstai einant plentu ant Rygos). Prie tos plytnyczios tie darbininkai teiszturėjo tik tris sanvaites, nes ilgiau, isztiesų, nebuvo galima ten begyventi. Mat plytninkas su savo darbininkais apsieina blogiau, negu su gyvuoliais: musza, kolioja; o ant lietuvių darbininkų nuolatai plusta: „prokliataja Litva, prokliatije litovci“*). Algos už tris sanvaites vargszai tegavo po du rubliū; o vienas mažas vaikiukas, kokios trylikos metų, — 20 kapeikų. Dabar tie darbininkai, tiek prakaito iszlieję, neradę laimės grįzo pėsti (apie 30 mylių) atgal į savo krasztą, beveik be vieno skatiko kieszėje. Kaip jie skurdziai vaitojo! — oi Dieve, Dieve! kaszin ar bepargryszim visi į savo krasztą, nes valgyti nė kasnio neturim. Atsisveikinęs, nuėjau, o jie pasiliko miszke ant nakvynės, buvo jau sutemę. Baisus ir vargingas, abelnai, visų lietuvių darbininkų padėjimas ar tai Lietuvoje, ar tai iszkeliavusių į kitus krasztus. O tuom tarpu valdzia neduoda spaudos, gauda kaip smakai knygutes, kurias beskaitydami žmonės galėtų susiprasti ir iszrasti kelius, kaip pagerinti savo buvį.

*) Prakeikta Lietuva, prakeikti lietuviai.

(Isz „Ukininko“)

Isz Skotijos.

Skotijos lietuviai neturėdami lietuvių kunigo praszo Glasgovo kanauniko, kad užpraszytu kun. Vaitį (White) isz Manchester, kas ir įvyko. Kun. Vaitis atvyko Bezelio 21 ir buvo iki 30 Liepos. Per visą tą laiką buvo po Skotiją misijos. Kun. Vaitis turėjo ir pagelbininką klieriką isz Galicijos, miesto Krokavos. Juodu aplankę visas lietuvių apgyventas vietas Skotijai, atvyko paskui ir į Glasgową. Glasgove misijos traukėsi keletą dienų; sakė graudžius pamokslus kad net visos bobos verkė; žmonių susirinko į porą szimtų. Po pamokslui buvo kolekta, kur žmonės sumetė net 7 svarus (\$35,00). Vieni davė už graudų pamokslą, kiti už atleidimą nusidėjimų, tretiegi vėl davė matydami klieriko didelį maldingumą, kurs užsimovęs ilgą ražančių ant alkunės ir susiėmęs kryžium rankas ant krutinės vaikeszčiojo po bažnyčią. Tulos moterėlės net rankoves tojo klieriko buczyavo, teipgi ir vyrų tokių keletas atsirado. Vienok ant klieriko nelaimės atsirado vienas žmogus, kuris buvo isz tos paczios vietos, kur ir klierikas, ir papasakojė, kad tai yra ne klierikas, bet valkata, kuris bastosi po bažnyčias su kamža ir ilgais skvernais sermėga apsilvkęs. Isz to kilo ermyderis; vieni stojo už klieriką kad labai „pabažnas“, kiti vėl priešais. Kun. Vaitis pripažino pasakiaus, kad jis yra paprastas žmogus. Paskui pasirodė, kad tasai klierikas szventino tulas grinczias. Ką kun. Vaitis mislyjo atsiekti susidedams su tuomi klieriku, nežinia. Vienok anas jam pagelbėjo kirpti.

Lapas.

Politiszkos žinios

Amerika. Kylant vis didesniam pavojui Kinuose Wash-

ingtono valdzios isz Pilipinų siunczia kariauną į Kinus, kad laikyti lygsvarumą su kitoms vieszpatystėms. Isz Amerikos nugabenti kariauną į Kinus truksta mažiausiai 6 sanvaitės, o priegtam nėra nei parengtos kariaunos nei transportinių laivų gana po ranka. Gabenimas kariaunos isz Pilipinų į Kinus suteikė pilipiniečiams naują drąsą ir jie narsiaus vėl pradeda užpuldinėti ant amerikony. Ant salos Mindanao 1000 pilipiniečių apsikasė ant virszunių kalnų, kur tarpkalnėse turėjo pereiti amerikoniai. 14 žvalgų įėjusių, apžvalgyti vietas, užėjo ant pilipiniečių, isz kurių tik 5 pabėgo, 8 tapė užmuszti ir vienas pagautas. Pas Cayagan pilipiniečiai teip amerikonus prispeitė, kad tie jie turėjo szauktis pagelbos isz kitų vietų apleidžiant jas. Susimuszimų atsitiko keletas, bet placziaus nieko negirdėti apart suzeistų apie 30 amerikony. Pas Tayug amerikonomams pasidavęs pulkaunykas Grassa su 169 kareiviais. Kitas majoras Maximo teipgi pasidavęs amerikonomams isz noro sauvalės, už ką pilipiniečiai isznaikino jo turtus, \$11,000 atėmė pinigais ir užmuszė jo paczią su vaikais. Pilipiniečiai tokius skaudžiai baudžia, kurie noriai pasiduoda amerikonomams, priimdami jų redą.

Ant Pilipinų tuomi tarpu yra 55,000 kareivių. Apie 10,000 tapo nugabenta į Kinus. Liuosnorių, kurie pasiduotu kariumenėn dabar nėra tiek, kaip kad užsidegus karei su Ispanija. Mat geroji duona pirmiems jau nusibodo ir tai pagarsinus per laikraszčius, daugumas jos atsinorėjo, kadan-gi reik kėsti visokį vargą, badą, nuogumą ir dar gyvastį greitai prikszti, ypatin-gai Kinuose.

Pietinė Aprika. Gen. Roberts negalėdamas prisikabinti prie ramiai užsilaikanczių bu-

ry Pretorijoi iszsimislyjo melagystę paleisti, buk burai Pretorijoi ir Johannesburge padarę suokalbi nužudyti visus angliszkus apicierus o patį Robertą sugauti. Paleidus tokią melagystę Robertas gali sau nepatinkamus sumesti į kalėjimus, atimti jų turtus ir net iszvaryti isz tėvynės ant visados, ir pasilikti nesutersztu ant garbės. Tokiai Roberto paskalai niekas netiki ir statei vadina iszmislu, kurį prasimanė dėl pasiplėszimo.

Tarp Lydenburg ir Middleburg buvo didelis muszis burų su anglais, kur ant muszio vietos liko 500 anglų klaksoti. Burai vėl pagavo 300 anglų pas Elands River, sziaurėje nuo Pretorijos. Oranijoi, distrikte Harrismith, anglams pasidavę 4140 burų isz viso su 3 kanuolėmis. Pasidavusieji visi yra angliszki kolionistai ir pirm pasidavimo jie iszsiderėjo nuo Roberto, kad su jeis pasielgs kaipo su kariszkais nevalninkais, o ne kaipo su maisztininkais. Tokiu budu jie Robertą prigavo. Mažų susimuszimų atsitiko keletas, bet be didesnės svarbos. Gen. De Wet taso anglus ir tiems kur isztraukus mažesniuose pulkeliuose sumuszęs leidžiasi tolyn. Robertas paliepė savo kareiviams nudeginti burų gyvenimūs aplinkui per 10 mylių, jeigu kur burai pasirodytu ir užpultu anglus. Tokį paliepiimą vieną jau iszpildė užpuolus burams trukį pas Bronkhurst. Tokį Roberto paliepiimą paczios Anglijos laikraszčiai pavadino begėdiszku. Robertas buvo užmanęs iszvaryti isz Oranijos bei Transvaaliaus visus vokiečius. Vokietijos pasiuntinys pareikalavo daro-dymo jų prasikaltimo ir to negalint padaryti, pareikalavo atszaukti tajį užmanymą. Nors pagirti vadovai karėse, vienok pas juos nėra žmoniszky ir doriszky jausmų.

Ritinė Azija. Valdžios net gavę nuo savo pasiuntinių trumpas žinias, kad jie gyvi yra, bet apsupti nuo Kinų kariaunos, Anglijos pasiuntinio namuose ir bombarduojami. Narsos apgultiems ne-truksta, bet stokuoja maisto ir szuvių apsigynimui. Tokios žinios paskubino traukimą tarptautiszkos kariaunos ant Pekino, nes Kinų valdzia ant pareikalavimo pasiuntinius paleisti, nepaleido. Caras net paliepęs savo pasiuntiniui Giersui apleisti Pekiną ir kraustyti į Tientsin, vienok Giersas negal caro paliepimo iszpildyti, kad ir dar teip norėtu.

Tarptautiszka kariauna vis artinasi prie Pekino. Pake-liui paėmė miestą Peitsang, kur prazudė 1200 kareivių, daugiausiai japonų, maskolių ir anglų. Miestą Yangtsun teipgi paėmė, kuris yra 17 mylių nuo Tientsin, kur amerikoniai 9 užmuszti tapo ir 62 suzeisti. Kiek kitų szalių kareivių pas Yangtsun yra žuvę, dar nėra žinių. Kariaunos traukamos kiekviena skyriu-mi, be vyriausio vieno vadovo, kartais po vardu kiniečių ima tarp savęs musztis. Teip anglai ir maskoliai per visą naktį bombardavo amerikonus pas Yangtsun kur kelioliką užmuszė ir suzeidė, tik iszauszus pamatė apsirikimą: Kitoje vietoje maskoliai susimuszė su japonais paskutinius palaikydami už kiniečius. Dabar tarptautiszka kariauna esanti per 10 mylių nuo Penino, ir jeigu teip seksis traukti kaip iki sziolei, tai laike 3 dienų bus pas Pekino murus. Nežinia priezasties dėlko atsiskyrė vokiečiai, austrijokai ir italai, ir sugryzo į Tientsin nuo Peitsang, kada maskoliai, japonai, anglai ir amerikoniai traukia ant Pekino?

Neturint vadovo Kinuose ir virszininkams neiszsirenkant tokio isz tarpo savęs, Vokieti-

sveiką protą; didesnė dalis, teip kaip ir pas jus, apie nieką nenori žinoti ir aukauja karčiamoms bei provininkams tikrai. Nuo mūsų nesitikėkite broleliai tokių aukų, mes greičiaus jums paaukosisime knyga ar laikraštį.

Amerikos Lietuvis.

Pittston, Pa. Musų klebonas kun. Szedvydis iszkeliavo kas žin kur ant vakacijų ir per tą laiką tikėjimiskus reikalus atlieka nesėnei atvykęs isz Lietuvos kunigas, kuris atvykęs prisiziūrėti liet. kun. prietikiams ir sanlygomis. Isz dviejų to sveczio pamokslų man pasirodė keli žingeidus klausimai, ypatingai 5 d. Rugsjucio, kur sveczias kun. aiskino apie sutvėrimą pasaulės, apie gražų ir iszmingą jos surėdymą, ir ant galo apie netikėlius. Toki pamokslai mums lietuviams yra neatbutinai reikalingi, nes privėrcia mislyti kiekvieną, o tik mislyjantis žmogus gali atskirti pikta daikta nuo gero. Tik gaila, kad sveczias kun. pajudintus klausimus neiszaiskino ganėtinai ir paliko iszsi aiszkinti patiems klausytojams. Kun. sveczias aiskino, jog priesz atsiradimą pasaulės mūsų žemė buvo tik didelis ugninis kamuolys, susiliejęs isz visokių medegų į vieną ugninę lavą. Dievas gi sutverdama žemę iszskirstė sziais medegas pagal vardus žmogui ant naudos, paveiklan auksą, sidabrą ir tt. Kun. sveczias nors trumpuose žodziuose pajudino mislį, kad mokslas nesutinka su padavimais Biblijos, kuri sako, kad žemė tapo sutverta isz vandens miglų. Toliaus kun. sveczias aiskino apie sutvėrimą visokių augmenų, gyvuolių ir paukszezių, nurodė kaip mažiausi vabalėliai ēda ir naikina vienas antrą, kovodami už savo buvį. Kas link be dievių, tai kun. sveczias pripažino,

kad jie yra leisti nuo Dievo ir reikalingi dėl iszbandymo ir paakinimo katalikų. Užbaigdamas pamokslą pasakė, kad perėję visą žemę atrastume žmonių be mokslo, be knygų, be gyvenimų, be namų; bet be bažnyzių ir be aukų ant Dievo garbės negalėtume atarasti. O žinoma kad visokios aukos Dievui pereina per kunigų rankas į kiszianų.

— Musų miesto valdžia buvo užgynusi laikyti susirinkimus vieszai iszganymo kareiviams („salvation army“) jau priesz kelis metus, isz karsztesni katalikai labai didžiavosi, bet dabar pasidekavojant p. Dilioniui, tiems paniekintiems žmonėms likosi sugražinta laisvė. 4 d. Rugsjucio iszganymo kareiviai atlaikė savo maldas viduryje gatvės, ir užprasžė klausytojus susirinkti ir ant sekancio nedėdienio. Policija jų nekliudo ir katalikai atėję pažiūrės, palinguos galva, ir eina apsisukę. Majoras Corcoran jau jų neklauso! Rugsjucio 4 d. du klastoriai vaikszeziojo pas lietuvius, ypatingai karsztesnius katalikus, rinkdami aukas ant provos su „Vienybe“. Vyskupas Hoban viską patyręs apie naikinimą Pittstone bedievių pagal planą kun. Szedvydžio, net drebėjęs. Paskalas eina, kad kun. Szedvydžio ir vakacija tik dėlto įvykusi? J.

Waterbury, Conn. „Vienybės“ 28 num. patilpo p. Czerkaus (Waterburyje tokios pavardės įsiai nėra. Mes gerai pažystame taji poną. Czion vienok vadiūsime jį p. Czerkum.) neteisingas straipsnis apie Waterbury'o lietuvius. Pirmiause p. Czerkus sako „kad nuo kelių sanvaiczių atgal (nuo tada, kaip jis atvyko) prasidėjo pamokslai apie vienybę, mokslą, politiką, tautą ir tt. kurie (pamokslai) būvę teip paveikslingi, kad net

nekurie praktiszcai pradėjo naudotiesi“. Tuomi pamokslinyku buvo pats p. Czerkus. Isz tų teip prakilnių pamokslų bent apie vieną trumpai paminėsiu.

29 d. Liepos savo pamoksle p. Czerkus nurodė, kad tautos gali pasikelti tik su tikru tikėjimu. (Be abejonės; jeigu dirbs visi ir tikės į pergalę. Red.). Kaip kryziokai užpuolė ant lietuvių, ir lietuviai kad su tikru tikėjimu gynėsi, tai kryziokus atmuszė (kryziokų tikėjimas buvo tuomet katalikiszcai-barbariszkas). Toliaus sako: Maskoliai kaip užpuolė ant kitų tautų, tai su melagystėmis ir nedorybėmis pavergė kitas tautas (czion jau apveikė be tikėjimo?). Toliaus nurodė, kad reikia turėti tikrą meilę artymo. Kitoje vietoje sako, kad ką mes padarom akyse svetimtauczių negerai, tada vadinkimės „polish“ (puiki artymo meilė!) Isz szitų kelių žodžių gali skaitytojai suprast, ant kiek prakilnios buvo szios prakalbos. Vienas isz klausytojų netekęs kantrybės užklausė kalbėtojo: „kaip p. Czerkus važinėjo po Prancuziją ir kitas žemes, ar Waterbury buvo lietuviszka parapija ir bažnyczia?“ Ant szito užklauso klebonas baisia perpyko ir ir suriko: „lauk iszmest tą niekvertį!!!“ O klausytojas atsiliepė: „Kristusas ponas pamokslus sakė giriose, kalnuose, ant marių, ir neliepė nė vieno isz klausytojų tarpo iszmest“. Ant tų žodžių klebonas susigraudino ir pasakė: „tegul buna ir klauso“. Ta prakalba panaszi buvo į linksma—juokingą teatrą. Kad isz tų pamokslų pradėjo praktiszcai naudotis, tai tiesa. Susitarę keliolika vyrų sujungtomis pajiegoms norėjo uždėti didelę kooperatyviszką karčiamą dėlei isznaikinimo girtybės. Kokios prakalbos, toki vaisiai. P. Czerkus turi

žinot, kada dar jo Amerikoje nebuvo tai jau Waterburyje buvo kooperatyviszkos krautuvės, loszė lietuviszkus teatrus, laikė prakalbas, deklamavo deklamacijas, dainavo dainas, ir tas buvo veikiama, ant pakėlimo tautiszkos dvasios, kas suteikė garbę ir nuo svetimtauczių; ir tas, kas jaunųjų szirdyse rusina tėvyniszką meilę. Kad p. Czerkus geriausiai džiaugiasi su lietuviszka mokslainė, tai dėl to, kad pats tapė už mokintoją. Pasekmės mokslainės tokios: 20 mokintinių jau atsivertė..... du mokintinius prirengė ir iszsiuntė į New York'ą krikščioniszkiems broliams lovų klot.

Ponas Czerkus savo korespondencijoje akiai giria kleboną dėlto, kad tas jį priėmė už mokintoją; už taji pagyrimą klebono per laikraszezius, klebonas p. Czerkų giria vėl per pamokslus, ir dėlto, kad gavo sau užtartytoją. Ranka ranką mazgoja, idant abi baltos butu.

Czion porą žodžių priminsiu apie mus klebono pamokslą sakyta 8 d. Rugsjucio. Tarp kitko sako: „kaip Kristus verkė ant sugriovimo Jeruzolimos, teip Dovydas karalius verkė sekdamas paveikslą Kristaus, gailėdamasis savo sunaus, kuris sukėlė gyventojus priesz savo tėvą dėl atėmimo nuo jo sosto. Dovydas karalius siųsdamas savo kariūmėtę į karę priesz savo sunų, prasžė karvedžio, idant jo sunaus nenužudytų“. Biblija rodo, kad Dovydas gyveno pirm Kristaus, ir nedora jo buvo intencija, kad žemiaus statė tukstanczius žmonių gyvaszezių už tą nykstanczią garbę, savo sostą, ir už sunų savo? Dėlko Dovydas neliepė tik vieną kaltininką nužudyti, o ne už jo sunaus kaltę tukstanczius gyvaszezių? Toliaus sako: „Kad sziantien Kristus ateitu su botagu ir no-

rėtu išvyti iš bažnyčios per kaucius ir parduodanečius, nevienas atsilieptų „tu neturi valios, ant bažnyčios, nes tu nė cento nedavei“. Kuris ant bažnyčios paaukavo kelis centus, tai sako, kad jis turi tiesą į jos reikalus kįstis. Atmykit, kad paaukauta ant bažnyčios auka, kokia ji nebutų, yra šventa. Gal atsakysit, kad dvasiškas daiktas tik yra šventas, o kuniškas ne! Sakramentai, aliejai, švenstas vanduo yr' kuniški daiktai, ir kodėl prastam žmogui nevale rankoms lytėtis. Tai teip ir apie pinigų arba kitus daiktus paaukautas ant bažnyčios nevale prastam žmogui žinot kur jie dingsta". Neesmiu pranaszu, nė sunum pranaszo, bet galiu sakyti tikrai, kad jeigu vis teip nenusotos parapijonai lindę į parapijos reikalus, jeigu reikalaus atėmimo nuo kunigo parapijos kasos, jeigu reikalaus nuo kunigo skaitlių įplaukimo ir išplaukimo parapijos pinigų, jeigu reikalaus parapijonai atėmimo iš klebono parapijos valdymą, tąsyk sugrius bažnyčia teip kaip Jeruzolimas sugriuvo! Kad apginti parapijos kasą nuo neprietelių, mūsų klebonas per pamokslą kartais iš gilumo širdies atsidusta: „Vieszpatie Jezau! Karaliau dangaus ir žemės! buk mielaszirdingas! duok dvasę šventą tiems pagedusio proto, tiems su apsvaigusioms smegenims, apszviestunams! kaip paprastai jie save vadina, idant atsiverstų prieš tikro tikėjimo ir mokslo, idant daugiau nereikalautų nė parapijos valdymo, nė parapijos kasos, nė iš parapijos kasos rokundu". Tankiai mus klebonas ir stebuklus papasakoja dėl pertikrinimo klausytojų. „Kada vienas (nežinia iš kur) karalius rengėsi į karę ir ėmė galvot kaip but galima išlaimėt kovą. Sumislyjo staiga ir paaukavo vyskupui savo

gražiausią ir mylimiausią drigantą, ant kurio pats jodinėjo; ir išlaimėjo kovą. Kada tas drigantas reikėjo atiduot vyskupui, karaliui pagailo jo, vienok prizadėtą auką (drigantą) vedė iš tvarto. Drigantas neina, o vyskupas sako: „padi-dink auką". Karalius pridėjo prie driganto dar szimtą rublių ir tada drigantas išėjo iš tvarto". Kitas stebuklas: „Vienas zokonykas sakė pamokslą apie apveizdą Dievo. Kada tas zokonykas po pamokslui ėjo į savo kambarį, kitas žmogus einantį zokonyką užkalbino. „Tėve, pavelyk nors valandėlę su tavim pasikalbėti". Zokonykas užklausė ką nori kalbėt su manim? — „Kokį tu sziantien pasakei pamokslą apie apveizdą Dievo, tai niekas geriaus negaletų pasakyti, bet mane dar nepertikrino. Zokonykas tą žmogų papraszė pas save, ir užklausė: „dėlko netiki į apveizdą Dievo?" — „Dėlto: asz esmiu kurpius, turiu paczią ir trejetą vaikų, visą amžį dirbau ir daugiau nieko neuzdirbau, tik vos ant pragyvenimo; bet dabar jau nė ant duonos negaliu uzdirbt; pati, vaikai ir asz pats, visi, badu mirsztam ir kodėl apveizda Dievo mus neiszmaitina?" — „Mums zokonykams pinigų turėt nevale, bet man viena moteriszke nesenei davė du szimtus frankų, ir liepė atiduot tam, kam asz noriu. Tai dabar asz tau juos atiduodu tik tikėk į apveizdą Dievo". Ar intikėjo? Kitas stebuklas: „Žmogus skubei ėjo į bažnyčią ir sutiko astronomą, kuris užklausė: „Kur žmogeli teip skubini? — „Į bažnyčią" — atsakė. — Kas sziantien yra bažnyčioj? — užklausė astronomas. — Į dangų ėmimas Panos Szvencziausios" — atsakė žmogus. — „Kvailas žmogeli, ir tu gali tikėt kad viena diena galėjo Pana Szvencziausia nueit į dangų!

Kad maszina lėktų kulkos greitumu, tai iki arcziausiai plenetai dalėkt užtrukų kiek szimtu metų, o tu tiki, kad viena diena galėjo P. Szvencziausia nueit į dangų?" Ant tu žodžių žmogus susigėdo ir nuėjo savo keliu, o astronomas pamatė atbėgantį trukį ir savo vaiką ant relių; tada visu smarkumu bėgo savo vaiką iszgelbėt, idant atbėgantis trukis nesuvažinėtų; vaiką iszgelbėjo, bet patį lokomotyva nugriebė ir abi kojas nuvažiavo. Tada gulėdamas ligonbutyje įtikėjo, kad P. Szvencziausia viena diena nuėjo į dangų.

Norint klebonas parapijos pinigais už bažnyčią ir bažnyčios žemę skolas moka, bet ant savęs apsiraszė. Matomai nori teip pasisavyt parapijos turtą kaip Juodiszius Brooklyn'e. Aliejų sunaudodamas kaipo sakramentą, ima gerą užmokestį, kaip tai už kriksztą, bet į parapijos rokundas įraszė: praeitą mėnesį aliejaus suvartojo net už du dol. Isz tikro, gal ir blynus ant to aliejaus kepa?

Užpernai blaivystės „Lietuvos Sunų" draugystė suirus, norėjo už likusius pinigų į bažnyčią įtaisyti altorių. Szv. Kazimiero draugystė norėjo nupirkt vargonus. Kun. nedaleido sakydamas, buk vyskupas nepavelyja į bažnyčią nieko provyti, iki nebus apmokėtos skolos. O kad pernai susimislyjo pasibudavoti net už 8 szimtus dolerių salę, arba szimet vėl kleboniją, tai vyskupas pavelina. Ar neperstato vyskupą bankierium? Ar nemuilina svetui akių?...

Guodotina k. Magdė ir kitos dvi moters apskundė miestui karziamnykus, kad nedėlioms szinkuoja, bet miestis isz kalno karziamnykams pranaszė, kad prasisaugotų ir kas pranaszė. Szitas apskundimas beabejonės buvo su k. zinia. Puiki meilė artymo.

*Kunigo brolis ir
Jokubas Szv.....*

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Garbus Sanariai

Tėvynės Mylėtojų Draugystės.

Sziuomi pranaszu kad atėjo laikas mums rinkti Centralizską Komitetą. Musų kasierius kauciją turi užsistatęs ant metų, kuri baigesi 15 dieną Spalio mėn. Dėlto atsiszaukiu į visų kuopų vyresnybes kad teiktusi suszaukt susirinkimus dėl aprinkimo naujo Central Komiteto. Laikas rinkimo tęsis iki 15 dienai Spalio, dėlto kuopos teiks isz savo balsus paduot iki tam laikui.

Asz nuo savęs padėkavoju jums visiems už ramų ir tykų darbavymą dėl labo tautos ir mus numylėtos draugystės, ir atsisakau nuo tolesnio partarnavimo Draugystei, su ta vilezia, kad rasime mes tautiecių, kurie su karsztesne energija darbuosis dėl gerovės Draugystės.

Tėvynės Myl. Draugystės

Pirmsėdis, *M. Bridickas.*

Sziuomi pranaszu Tėvynės Mylėtojų Draugystės sanariams, kad asz iszbaigęs dar antrąjį metų kaipo T. M. D. sekretorius, ant tolesnio jau laiko atsisakau buti sekretorium, bet dar busiu, kol taps iszrinktas naujas. Mą rodosi kad garbus T. M. D. sanariai atras kitą, teisingą ir gerą tėvynainį, kuris atsakančiai ves draugystės reikalus.

Rinkimai Centralizsko Komiteto neturėtu ilgiaus testis, kaip iki 15 Spalio.

Nuo savęs asz linkėcziau, kad kasierius ir knygius pasiliktu tie patys.

M. J. Damijonaitis.

Wilhelm Liebknecht

Charlottenburge pasimirė Wilhelm Liebknecht, garsus socialistų vadovas. Jis dalyvavo maiszte 1848 m. ir pasikui atsėdėjęs 9 mėnesius kalė-

jime pabėgo į Szveicariją. 1862 mete sugryžo į Vokietiją ir tapo redaktorium „Nord-deutschen Allgemeinen Zeitung“, kur dėlei darbininkiszko klausimo 1865 metuose tapo iszvartytas isz Prusų karalystės ir apsigyveno Saksonijoi vėl redaktoriaudamas prie darbininkiszku laikraszczių, kur tulų iszleidimą paskiaus valdžia užgnė. 1872 metuose Liebknechtas už rasztą įžeidžiantį valdžią dėl darbininkų klausimo tapo nusudytas ant dviejų metų kalėjimo, ir jam kalėjime esant, jis tapė iszrinktu į seimą už pasiuntinį per socialistų partiją. Tai buvo demonstracija priesz valdžią už jo persekiojimą. Seimo pasiuntiniu Liebknechtas buvo beveik per visą laiką nuo 1874 m. iki myrio ir redaktoriavo prie socialistų organo „Vorwaerts“. Isz jo svarbių rasztų laikraszcziuose, 12 yra svarbių knygų paraszta, kuriuos yra verstos į svetimas kalbas ir visur užstojanczios už darbininkiszką luomą.

Naujos knygos,

A. Lietuvis: „L'oppression russe en Lithuanie“. Paris. Edition de l'Humanite Nouvelle. 15, rue des Saints - Peres. 1900.

Juo tolyn, juo labiau lietuviai ima skųstiesi placiamjam svietui ant vargų, kokius caro valdžia tyczia antkrauja ant lietuvių tautos. Teip ir augscziaus minėtoje knygutėje, p. A. Lietuvis prancuziszkoje kalboje pasiuntė į svieta gražų pieszinėlį apie zabangas, užkrautas ant musų tautos, per Koriką Muravjevą, paplatintas vėliaus per Krivoszeiną ir kitus Maskolijos įdukusius apmaskolintojus. Tuomi smagiaus, kad rasztyojas nepamirso taip trumpame rasztelyje musų vopiausiu skriaudų. Todėl velycziau, kad lietuviai tą knygutę netik platintu tarp

visų mokanczių prancuziszkoje kalbą, bet kad ją perguldytu į lietuviszką kalbą — nėra knygutė padarys gerą agitaciją ir tarp musų dar neatsigimusių tautiszkaį sagentainių.

J. Szl.

Botanika arba taislius auguminis. Paraszta kun. Ambraziejaus Pabriežos. Shenandvah, Pa. 1900. Pusb. 166. „Dirvos“ No. 2, knyga 14 už Berzelio mėn. iszleista kun. A. M. Miluko & Co.

Yra tai svarbus veikalas, kurio autorius nors troszko, bet negavo pamatyti atspausto, nors ant to buvo 1000 muszti- nių paskyrės. Senatvė 78 metų ir mirtis viską perkirto.

Pirmoje dalyje autorius parodo dėlko ėmėsi už to darbo. Antroje yra apraszymas apie veisles visokių augalų, kurių priskaitės į 800. Treczioje, Srijia, alfabetiszkas suraszas augalų su atmainomis, lietuviszkai ir lotyniszkaį. Knyga labai naudinga, tyrinėtojams augalų.

Ar socialistas gali būti kataliku? Sodiecziams ir draivams paraszė Žmogūs. Plymouth, Pa. Kasztai ir spauda „Vienybės Lietuvninkų“ 1900. Pusb. 22.

Szitoje knygutėje yra iszaiszkinta neteisingi kunigų užsiuolimai ant socialistų, kurie buk norį isznaikinti tikėjimą. Tasai rasztas pirmiaus ėjo per „Vienybę“, dėlto skaitytojai gerai žino apie jo vertumą.

1900. *Knyga paaukauta atminimui sukaktuvių devynioliktojo amžiaus (1900). Vilniuje (Tilžėje) 1900 m., pusb. 80.*

Pradzoje knygelės yra apraszta trumpai Lietuvos istorija nuo asztunto amžiaus, kuriame pirmuoju Lietuvos karaliumi tapęs žmonių pakeltu Vaidevutis ir paskui kiekvieno amžiaus trumpas paminėjimas. Toliaus yra akyvos zinios apie atimtas žemes valseczionims ir

pavertimajų į baudžiauninkus. Teip dvarponis Roppas ant atimtos, isz valseczionių žemės pastatė 27 dvarus. Karppis 50 dvarų turis, atėmęs nuo valseczionių į 15,000 desėtinų žemės. Daugumą dvarų ir sodieczių žemės maskoliszka valdžia padovanojo Zubov'ui ir Vasileczikov'ui. Kiek turi dvarų Tiszkus ir Oginskis, nepaminėta.

Knygelė vienok neatsako savo vardui. Daug pasakojimų yra tuszczių. Paveikslan: Visai netiko į knygelę pasaka, kur isz kas zin kokio Lietuvos kliosztoriaus kada nukakęs zokoninkas į Jeruzolimą ir isz ten sugrijęs stebuklingu budu; perdėtinis jį ryte atradęs uzrakintame kambaryje.

Triumpa Wokieczių Grammatika arba Kalbamokslis Lietuvninkams, Lietuviams ir Žemaičiams ant tobulo Pasi- mokinimo vokiszkosios Kalbos wisų pirmą kartą suraszta per Kristupą Jurkszatį, Karaliaucziaus Lietuvninkų Kuningą ir Raszėją „Tilžės Keleivjo“. Paties raszėjo iszleistas. Iszspausa Tilžėje Me- te 1900 Spausuweje J. Scho- enko. Puslapių 89.

Yra tai geradėjystė p. Jurkszat'czio lietuviams, iszsimo- kinti vokiszkos kalbos ant geresnio apsisukimo sziamė sviete, kuriame mums Dievs norėtu padėti iki galo (bene greicziau siai lietuvius suvokieczuoti). Pradzioje yra parodytos vokiszkos tarmės, paskui tarpais pasakos ir sakiniai lietuvisz- kai ir vokiszkaį. Lietuviszki žodziai yra spausti su lotynisz- koms raidėms o vokiszki su vokiszkomis. Prie galo yra 11 puslapių žodyno, lietuviszkaį- vokiszko.

P. Jurkszatis Prusų lietuvius vadina Lietuvninkais, po maskolijų-gi valdžia Lietuviais ir Žemaičiais. Knygelė pasimo- kinimui vokiszkos kalbos yra geru rankvedžiu.

Kaip užlaikyti sveikata

Pagal Rqhe.

Paraszė Dr. J. T. Zelvienė

Oras.

Atmainos sudėtinių oro, jo tirsztume, temperaturoje, spaudime, greitumas ir kelias judėjimo ir gal jo elektriszkas ir magnetiszkas padėjimas, veikia skirtais budais ant sveikatos draugijos. Pirm negu darodysiu veikmę oro ant sveikatos, bent trumpai paaiszkin- siu faktus ir tiesas meteorolo- gios.

Atmosferiszkas oras susideda isz $\frac{1}{4}$ azoto (nitrogeno) ir $\frac{1}{4}$ oxy- geno. Apart tų yra apie .03 vieno procento angliarugszties, truputis ammonijos ir azotisz- kos rugszties, ir mainanti pro- porcija vandens garo. Tie visi gazai yra pilnai susimaiszė vienas su kitu.

Proporcija azoto yra pa- prastai vienoda, oxygeno mai- nosi, remiantės ant kiek ang- liarugszties yra. Kiteip, ka- da pasidaugina angliarugsztis, susimazino oxygenas, ir pasi- daro angliarugsztis tik sunau- dojus oxygeną. Atzagarus veiklumas gyvuolių ir augalų gyvenime gražiai pasirodo pa- veikslė szioje artybėje oxyge- no ir angliarugszties ore. Veikmėje degimo ir sudėjime oxygeno sudėtinių, oxygeną isztraukia isz oro ir suvienija su anglia padarant anglia- rugsztį. Laike augalų augi- mo jie sugeria angliarugsztį oro per lapus ir iszdalina į pradines dalis; anglį ir oxyge- ną. Anglį sunaudoja augimui augalų, oxygeną atiduoda orui; taigi gyvuolys sunaudoja oxy- geną ir iszduoda angliarugsztį. Augalas iszskirsto anglia- rugsztį į jo pradines dalis ir vėla atiduoda oxygeną. Ka- da sziaurinis vėjas puczia, pro- porcija oxygeno yra didesnė negu paprastai, bet pietiniams vėjams pucziant oxygeno yra mažiaus, bet proporcija yra per maža padaryt didelę veik-

mę ant sveikatos.

Oras siekia augsztyn nuo paviršiaus žemės į nežinomą augsztį, apie 75 kilometrus. Šis visas oras spaudžiasi tiesiog žemyn prie žemės centro su spaudimu lygiu jo svarumui. Svarumą oro mieruoja su įrankiu vadinamu Barometras.

Oras ant jurių augsztumo spaudžia žemyn su pajiega lygia išspaudimo stulpo merkuro 760 mm. arba 30 colių augsztumo; užtaigi sako ma, kad ant jurių paviršiaus spaudimas oro yra 30 colių. Jeigu ta barometrą užnesim ant kalno 1000 metrų augsztiaus paviršiaus jurių arba tą patį augsztį kilsim oralai-vyje, merkuras nusileis barometriszkoje trubelėje apie 90 mm. ties 90 mm. merkuriszko stulpelio ir parodyš, kiek turėjo sverti tas 1000 metrų oro, kurį palikom žemai, kurį ant kalno žinoma negali pasverti. Kylant augsztyn su mažesniu spaudimu oras yra lengvesnis ir skystesnis, jo spaudimas yra mažesnis. Ir kylant antrą tukstantį metrų augsztyn, merkuras barometre nepuola žemiaus kaip 90 mm.

Skirtumas szilumos ir drėgnumas oro veikia ant jo tirsztino ženklyvu laiptu kaip ir ant augsztumo barometriszko stulpelio. Iš tiesų didžiausia dalis atmainų oro spaudimo ant paviršiaus žemės yra tiesiog priežascia atmainų szilumos ir drėgnumos. Didelė sziluma sumažina tirsztumą oro; užtaigi kada sziluma didesnė, spaudimas susimažina. Jeigu drėgnumas pasididina, pasididina ir spaudimas. Taigi, kada vandens garų pasidaugina, barometras puola, dėlto, kad svarumas vandeninio garo yra mažesnis negu sauso oro, taigi kuomi daugiau garo, tuomi lengvesnis oras, arba teip sakant barometriszkas spaudimas susimažina.

Sziluma oro pirmiausia paeina nuo saulės; giedroj die-

noj apie ¼ kaitros saulės spindulių patenka tiesiog orui laike atsimuszimo ant žemės, kitos ¼ dalys atsimusza nuo žemės, o didesnę dalį pirma žemė sugeria, vėliaus išduoda išzgaruojant ir nunesza aplink gulintys oras.

Oras visuomet yra sziltesnis ant žemės paviršiaus giedroje, saulėje dienoje, nes žemei sukaitus daugiau negu orui, atliekamas karsztis kyla į orą per garavimą. Kylantis nuo žemės oras tampa szaltesniu, sausas oras sugeria mažiau kaitros negu drėgnas, užtaigi saulės spinduliai atsimusza su didesne pajiega ant žemės sausoje, negu drėgnoje dienoje. Drėgnoje dienoje oras sugeria didesnę dalį szilumos spindulių. Gilumas oro sluogsnio, per kurį saulės spinduliai turi keliauti, teipgi sugeria skirtas proporcijas saulės szilumos. Skirtose temperaturose oras gali sugerti tulą kiekybę vandens garų. Oras 4° reikalas mažiau garų idant taptu drėgnu, negu kada yra 30° szilumos. Užtaigi oras, kuris szal-tame laike rodosi drėgnu, jau sziltesniame yra sausas, nors vandens garų ta pati proporcija te randasi.

Giriose sulyginantis drėgnumas yra didesnis negu ant laukų, nors tikras drėgnumas bus gal mažesnis arba ir lygus. Išzgaravimas yra didesnis ant lauko negu girioje; nelygumas szilumos ir drėgnumos padaro skirtą spaudimą oro. Tasai skirtas spaudimas yra priežascia vėjų. Oras keliaujantis per didelį vandenį sugeria garą, jeigu da nėra pilnai prisigėręs ir tampa drėgnu. Jeigu keliauja per placius plotus sauso žemės, pragaiszina drėgnumą ir tampa sausu. Užtaigi rytinėje dalyje Amerikos, rytinis arba pietinis vėjas, kuris atkeliauja per didmarį ir kuris paprastai yra sziltas, yra visuomet drėgnas. Sziaurinis bei vakarinis vėjas, kuris

atkeliauja per didžius plotus sauso žemės ir išzsaltesnių krasztų yra beveik visuomet sausas. Vakarinėse pajurėse. Amerikos tas persikeiczia; taigi vakarinis vėjas yra drėgnas, o rytinis sausas. Dr. Lambrecht išzradęs yra atsakantį meteorologiszką įrankį, vadinamą Polymeteru, kuris parodo temperatūrą arba szilumą, sulyginantį drėgnumą, rasos laiptą, tikrą drėgnumą ir garų veržimasi.

Veikmė oro spaudimo ant sveikatos.

Veikmė didei sumažinto spaudimo oro yra gerai zinoma visiems. „Kalnaligė“, kuri apima didesnę dalį žmonių laipiojant augsztais kalnais, galima ją gauti sandariai uždarytame kambaryje sumažinant jame oro spaudimą. Ženkla ligos išzskilus 4000 iki 5000 metrų virsz jurių buvo jausmas sunkumo, seilėtekis, akių nuilsimas, greitesnis pulsas, mėszlungiszkas drebulys ant menkiausių pasisylijimų, jausmas liudnumo, ir visatinas nusiminimas. Oralai-viuose lekiantieji nekartą apalpsta ir retkarcziais net mirszta greitai išzkytant į didelį augsztumą. Visi virsz minėti ženklai pereina lipant žemyn nuo kalno, szaltis menkai ką didesnę veikmę už virsz minėtą padaro, bet vėjas padidina nesmagumą. Po nekuriam laikui vienok žmonės pripranta ir gali dideliuose augsztčiuose gyventi nieko nejausdamųjų nesmagumų. Didesniuose augsztčiuose visas nesmagumas nesiremia vien ant skystumo oro, bet lygiai ir ant sumažintos dalies oxygeno. Daugelis dziova serganczių žmonių žymiai pasigerina skystesniame ore, bet žmonėms sergantiems szirdies ligoms, pavojinga gyvent augsztuose kalnuose.

Padidintas oro spaudimas kaip randamas tuneliuose ir kasyklose, sumažina skaitlių szirdies plakimo ir pilnumą

pulso, nubala oda, daugiau prakaituoja, pasididina noras valgio ir daugiau veikia inkstai.

Išz padidinto spaudimo oro truksta ausise girdėjimo organai (bugneliai), atsiranda skausmas galvos ir žandų, saugėla, seilėtekis, kartais vėmimas ir pavirszutinis paralyzius.

(Toliaus bus).

Sudiev tautiečiai!

Su sziuomi praneszu, kad asz pasidaviau į Suv. Valstijų kariumenę ir tapau priimtas prie raitarijos, ir ne po ilgo turėsiu išzkeliauti į paskirtą vietą. Vienok nemislykite, kad nustosiu buti lietuviu ir tautieciu. Ką turiu surinkęs aukų dėl besimokinanczios lietuviszkos jaunuomenės, prisiųsiu jas kada bus atsakanti draugystė tam arba kuopa. Teipgi ir Mass. valstijos literatiszškai S. Daukanto draugystei prisiųsiu \$9,75, ką surinkau pardavinėdamas tikietus ant graphofono, tiktai tegul mą prisiųs visas komitetas paliudyjantį rasztą, kada asz paduosiu savo adresą. Asz buvau du kartu Bostone su pinigais, kad atiduoti kasieriui, bet dėlei nežinomos priežasties sąnariai kaipo ir komitetas nesusiklauso vieni su kitais, ir neesant jokios tvarkos, pinigus pasilikau pas save.

Priežastis mano pasidavimo kariumenėn yra ta, kad noriu daugiau patyrimo įgyti. Jeigu išzliksiu gyvas, tada galėsiu daugiau dar veikti ant tėvyniszkos dirvos, negu szian-dien.

Pasilikit visi sveiki

V. M. Sabonis.

Mes apgailime tokį p. Sabonio pasiryžimą ir apleidimą pradėto darbo. Apie išzlikimą gyvų galima tik abejoti dabartiniame laike. Aukas vienas ir antras vertėjo palikti pas izztikimą žmogų arba redakcijoje, o ne pas save pasilikti. Galima į tokias aplinkybes pakliuti ir norint gražinti, o ne-galeti.

Red.

LATVIU TAUTA,

KITAKART IR ŠIADIEN.

P A R A S Ė
JONAS SLIUPAS, M. D.

(Tąsa)

ir į Baltiją atkako krikščionys ir baudžiava. Jau 10-tame šimtetyje Vokiečiai turėjo pristatę ant Bornholmo salos, į dvejetainį šimtmečių vėliaus ant Gotlando salos su jos uostu Visbe, kuri nuo seniai jau garsėjo kaip pirklybos centras ant visos Baltijos jūrės. Imtynės su Normanais privertė Brėmeną, Hamburgą ir Lubeką 1241 m. įsteigti *H a n z o s d r a u g y s t e*, kuri įgyjo didelę spėką ir suteikė Vokiečiams pirmą pirklyboje ant marių per keletą šimtmečių.

Pabaltijoje Lyvai mitresni buvo ant marės už Latvius ir daugelyje vietų aniems pasisekė pastarus išstumti povisam nuo jureivystės lauko. Tačiau sulyg 12-tam šimtmečiui jureivių gyvenimas čion plaukė tykokai; bet štai Baltijos kalnuose ir lankose atsigarsi karės šauksmai, atplaukia Vokiečių laivai, apgali tengymius laivininkus, ir galiausiai išnaikina pirklybą ir jureivystę.... Vokiečiams ateinant į Baltiją, smagus čion jureiviai buvo: *K u r a i*, kurie gyveno pajuryje nuo Klaipešos sulyg Kolkos salavai, *L y v a i* nuo Kolkos salavos sulyg Salazei ir *I g a u n i a i* nuo Salazės sulyg Narvai. Šiadien Kurai ir Lyvai yra susilatvinę, ir Latviai nuo Lyvų yra įgyję vardus daugelio laivo lietų ir vėjų. Lybai buvo gavesni už Latvius ant jūrės, nes aniems priklausė upių ištakos ir anie neleisdavo Latvių į jurę, iš ko kilo ginčai su Latviais, anot padavimų, „prieš tam atsitikdavo, kad Lyvai aplaupydavo svetimus laivus ir už tai apkaltindavo Latvius, arba vėl leisdavo į Latvių žiamę svetimtaučius, tegul jie anus laupo ir kauja“. Taip-gi *Ž i a g a l i a i*, gyvenusieji palei Lielupę ir ant kairio Dauguvos krašto, užsiiminėjo laivininkyste, nors neteip daug, kaip Lyvai, ir taip-gi pirklyba. Rods chronistas nešneka apie Žiamgalių laivus, bet primena Žiamgalių uostą, kurs jieškomas yra pas šiadykštę Sloką; jie neužsiėmė laupymais ant jūrės, ir taikos laike jie savo pardavinius gabendavo svetur. Vokiečiai jau 1200 m. pirkliams uždraudė keliauti į Žiamgalių uostą, įgyję Dauguvos ištaką į savo rankas, ir sunaikino jų pirklybą, nors juos pačius galutinai tepaveikė 1290 m.

Chronistai pasakoja Kurus ir Lyvus buvus drąsiais jureiviais, kurie netik gynėsi nuo svetimų laupytojų, bet ir patys ant svetimų užbrukdavo. Juk lenktyn jie turėjo eiti su Normanais bei Vokiečiais. Normanai, anot padavimų, jau antrame šimtetyje po Kr. g. ėmė lankyti Baltijos pakraščius, tai mainydami savus nuoveikalius ant Baltijos žvėrių odų, tai laupydami Baltijos jurmalninkus: tas iššaukė Kurų ir Lyvų imtynes ir atkerštą. O karėse tai jie turėjo pasiduoti anteviams, tai patys likosi pergalėtojais. Taip teika sako, kad tulas Normanų karalius antrame šimtetyje užpuolęs ant Kurų, kurių vadas tačiau pergalėjęs ir suėmęs esąs Normanų karalių, nors vėliaus karalius tapęs paleistas ant valios. Vyskupas Rimbertas (9 šimtetyje) pasakoja Kurus prigulėjus Svedams, bet 862 m. anie nusikratę jungą ir vėliaus susikovę su Danais.

Tai pirmos yra žinios apie Kurų savistovią jureivystę. Tokią Kurų drąsą Svedai negalėjo kęsti ir jų karalius Olav traukė su didele armija prieš Kurus; ėmęs Selburgo miestą ans kreipėsi prieš Apulijos miestą. Bet Svedams namon grįžtant, Lyvai ir Igauniai pasivyjo juos ant jurių, užpuolė ir atėmė sulaupytą mantą. Klausanties šnekos Adomo iš Brėmeno (11 šimtetyje), reikia mislyti, kad Baltijos tautos tuomlaik ant jurių ėmė bauginančią stovėnę ir darė daug kėblumų net Danams ir Svedams. Taip Adomas pasakoja, kurs pats yra buvęs Kurše nors geographijos jo nepažinojo: „Kuršas yra didelė, 8 dienas ilga sala. Jis yra labai turtingas auksu ir brangiais žirgais, bet apgyventas per pavojingą ant jurių laupančią tautą, nuo kurios kožnas noringai bėga. Tiktai dėl patarmės kreipiasi prie jų, kada-gi visi namai yra pilni burtininkų ir raganių, kurie dėvi kaip zokoninkai. Nuo visų pasaulės kraštų ten užtiktum svetimžiamiečius, jieškančius patarmės (orakulų)“.

12-tame šimtetyje Kurai susivienijo su Igauniais, užėmė Elandės salą pakraštyje Svedijos ir, ant salos įsitaisę laupytojų ant marės stotę, gresė pirklybos laivams. Danų karalius Valdemaras I, matydamas savo pavalstinių pirklybą nykstant, pasiėmė išnaikinti laupytojų ant marės sodybą, kas jam ar pasisekė po sunkių imtynių: 1171 m. jis pergalejo Kurus ir Igaunius ir nudegino pylis laupytojų. Bet drąsa nei spēka netapė tuomi sulaužyta: 1188 m. Kurai su Igauniais aplankė Svedijos pakraščius, įsiveržė į Melaro azerą, aplaupė ir nudegino pirklybos miestą Sigtuną, ir su bagotu grobiu grįžo namon. Žinoma, Svedai bandė atsigerbti. Danai keletą sykių mėgino Baltijoje naujokynes įsteigti, bet tas nusidavė jiems tikta ant tulo laiko: kaip tikta menka spēka kur palikta, tenbuviai juos išvaikė ir privertė grįžti į gimtinę, taip juog Vokiečiams įsiviešpataujant tikta Lindanisoje Danai beturėjo savo pirklybos stotę.

Pasiekusi Baltijos jureivystė augštą laipsnį, dabar artinasi savam puolimui. Besiimant su Normanais, savistovumas šalies nebuvo pavojuje. Geležymis apsiređziusius Vokiečius nesisekė taip lengvai išguiti, kaip Danus ar Svedus. Vokiečiai pasiryžę buvo viduziamyje pasistoti ant drutų kojų, o čion įsivyravę jie įstengė išnaikinti Baltijos jureivystę. Rods Vokiečiai iš pradžių nežinojo tulų slapynių, kokias Lyvai ir Kurai turėjo pajurėse, ir nesykį jie nukentė skaudžius smugius jureivių. Iš Heinricho Latvio lupų gauname patirti, kaip užsibaigė Baltijos jureivystė. Pirmieji Vokiečiai atsibastė į Dauguvą su mieriu pirkliavimo, ir povalei Vokiečiai, bepirkliaudami, susipažino su Baltijos tuometine busena. Ėmė su pirkliais atėdinti taip-gi misijonoriai krikščioniškos tikybos. paskui tuos sekė kariumenės, ir na-gi prasidėjo krikščionybės platinimas su kardū ir ugnimi. Vokiečiams besiimant su gyventojais žiamės, jureiviai galėjo dar ant marės toliaus tęsti laupymus, įpatingai Igauniai išsyk valnai ant jūrės viešpatavo. Kad Vokiečiai lankydavo ir kitus Baltijos pakraščius, matyti galima iš to, kad Meinhardas 1191 m., gresiant pavojui nuo Lyvų, velyja iš Ikškilio duotiesi į Igauniją, idant iš ten ant vokiečių pirklių laivų pasiekti galėtu Gotlandiją. Laivai buvo pasilikę Igaunijoje žiemavoti. Tai rodo, kad buta atvangių laivams pristočių. Tokiomis pristotėmis Baltijoje buvo upių ištakos ir jūrės užuolankos, kur laivai galėjo žiemavoti ar rasti užvėjas. Tokiomis vietomis buvo Kurše

vieta, kur šiandien yra Liepojus su savo uostu, taip-gi Šakos, Ventos, Irbės ir Rojos upių ištakos, Vidziamyje — Žiamgalių uostas prie Lielupės, Dauguvos, Gaujos ir Salazės ištakos, Igaunijoje tarp kitų — Lindanisa, dabar Révelis, Danų įsteigta 1218 m.

Lyvai ir Igauniai pamatę, kad Vokiečiai užsimetė valdininkais pastoti jų žiamėje ir susiaurinti jų valnybę, stengėsi ant jurės, kiek ir kur galėdami, daryti blėdį. Vokiečiai-gi suprato, kad nuo laupymų gali apsisergėti keliaudami dideliais pulkais. Taip, dėl paveizdos, Albertas 1200 m. atkako su 23 laivais į Baltiją, vedinas daug kareivių ir kryževių. Bet mažesnius pulkus Vokiečių Baltijos jureiviai retai praleidė neužkabine, net svetimus pajurius jie laupė po senovei, ką sykį ar vyskupas Albertas patyrė. 1203 m. keliaudamas iš Vokietijos į Baltiją jis sutinka Listros provincijoje Danijoje Igaunius su 16 laivų, kur tie jie sudegino bažnyčią, skerdė žmones, tulus apkalino, pustyjo šalį ir pasiemė bažnyčios lietas ir dziegorius. Keletą dienų vėliaus Vokiečiai susitiko su tais laupytojais pas Gotlandiją ir savo apginkluotais laivais užpuolė. Imtynės nenusisekė Igauniams: Vokiečiai suėmė du laivus, nukovė 60 vyrų ir nuveždino laivus su laupymu ir krikščionių suiminiais iš Danijos į Visbės miestą Gotlandijoje. Į trečią Igaunių laivą buvo įsigavę tulas Vokiečių kareivis ir su kardu nugalavo 22 Igaunius, bet pats tapė nuo likusių aštuonių apkalintas, ir tad Igauniai užvilkę žėglį pabėgo pučiant tinkamam vėjui. Vėliaus susirinkę Igaunių laivai į kruvą, nusudėjo suimtąjį Vokietį ant mirties. Ateinančiame 1204 m. vėl matome Igaunius su 10 laivų laupytojų ir 12 kitokių laivų užbrunkant ant Vokiečių, kada tie keliavo iš Rygos į Vokietiją; bet ir čia nelabai sekėsi kova, nes Vokiečiai paskandino vieną laupytojų laivą ir nukovė kelioliką vyrų. Patėmytina buvo drąsa Igaunių: kad Vokiečiai užkabine tulą laivą su geležiniais kabliais mėgino prisivilkti ir apkalinti Igaunius, tie jie, matydami, juog nei pergālės nei gaus pabėgti, patys šoko į jurę ir velyjo mirtį vandenyje negu patekti į neprietelių rankas.

Taip pat drąsiai kovėsi už savo valnybę Lyvai ir Kurai. Taip 1210 m. pas Kolkos salavą 8 laivai Kuriškų laupytojų, užbruko ant kryževių, grįžtančių atgal į Vokietiją. Po smarkios imtynės Kurams teko pergālė ir tokiu budu jie įgyjo tokią garbę Baltijoje, kad kiti jureiviai kalbino juos susivienyti ir iš draugės užklupti Rygą. Kurai paklausė ir su savo laivais leidėsi į Dauguvos ištaką. Laivų buvę tiek daug, kad jurė buvusi apdengta lyg koku tamsiu debesiu.

Bet Rygos Kurai neįveikė, tuomi labiaus kad Latviai bei Lyvai, gyvenanti Padauguvyje, gelbėjo Vokiečiams apginti Rygą.

Idant suprasti, kiek laivų turėjo tuometiniai Baltijos laivininkai, paminėsime, kad Igauniai 1211 m. kovoje pas Kau-po pylį Vokiečiams paliko ant grobio į 300 laivų, neskaitant

į tai valčių! Kaip minėjome anksčiau, Baltijos jureiviai turėjo laivus laupymui ir pirklybai; laupymui laivai buvo tiktai geriaus apginkluoti ir varomi vairais bei žėgliais, ant jų paprastai važiuodavo į 30 vyrų. Žinoma, ten galėjo tilpti ir daugiau žmonių, nes minėjome, kad, Vokiečiams pas Gotlandiją Kurus sumušus, ant kožno laivo apart 30 vyrų buvo dar didelis grobis ir daugybė suiminių.

Vokiečių valdžiai Baltijos jūrmalėse pasiplatinant, emė nykti Lyvų, Kurų ir Igaunių laivininkystė. Tačiau galutinai jie atsisveikina su jure tiktai pabaigoje 13-to šimtmečio. Rods Vokiečiai Igauniją jau užėmė 1224 m., bet gyventojų jausmai savistovumo ilgai dar neišgeso, ir vienval maištai kilo. Pastaras jų maištas įvyko 1343 m. Tas pats atsitiko su Kurais. Pergalėti jie tapė 1230 m., bet palikti buvo valni pagal žinomą sątarti. Žinoma, Vokiečiai stengėsi Kurų valnybę paglemžti, kas galiaus ar įvyko. 1249 m. tapė pastatytos Dundagos ir Rindės pylis, ir čion ima Kurų laivininkystė baigtiesi. 1267 m. Kurai jau liaujasi priešintiesi. Nuo to sykio uostų pirkliai vienintėliai besidarbavo Baltijoje baudžiamų gadynėje laivininkyste, atskyrus Kuršo kiltą jureivystę hercogo Jokubo laikuose.

Tarp Baltijos uostų Ryga įėmė ir šiandien įima, neskaitant Petrapylės, pirmą vietą pirklyboje. Juk ją ir pastatė 1200 m. Vokiečiai, jurės pirkliai, su pagelba kuningijos. Pati gamta davė jai kaipo uostą ramiąją Dauguvą. Valdiniškai rods buvo kuningai, bet jie rupinosi pakelti Rygos pirklybą. Jau įsteigiant Rygą, vyskupas Albertas jai paskyrė Gotlandijos tiesas ir Gotlandijos įstatymus, nes anuomet Gotlandija, pirklybos centras Baltijos jureje, buvo įgyjusi tulas privilegijas. Vėliaus Ryga įgyjo savus įstatymus, surašytus pagal Gotlandijos ir Hamburgo įstatymus. Idant pirklybą palengvinti su užrubežiu, Ryga darė sulygimus su užrubežių valdimierais ir pamažu įgyjo daug privilegijų, kurios kenkė pirklybai Baltijoje už rybų Rygos, ir todėl Ryga, kaipo Baltijos galva, sulyg 16-tam šimtmečiui susigaubė visą Baltijos didpirklybą. Juk jau vyskupas Albertas buvo išprašęs dėl gero Rygos prakeiksmo gromatą nuo popėžiaus dėl jeib kokio miesto Baltijoje, kurs, išskyrus Rygą, užsiiminėtu pirklyba. Popėžiui keikiant, juk apie laivininkystę kitose vietose Baltijos nei šnėkos negalėjo buti, nes jureivystė turėjo apsirubežiuoti kelionėmis pajuryje. Neklausančius popėžiaus, Rygininkai korojo; taip, 1202 m., prakeiksmui išėjus nuo popėžiaus, nukoneveikė tulą laivo savininką ir styrininką, kurie keliavę buvo į uždraustą Žiamgalių uostą.

Rygenams nevysiškai sekėsi pakreipti Hanzos pirklybą su Rusija per vien savą miestą. Prie Hanzos draugystės prigulėjo 13 ir 14 šimtmečiuose Plėskava ir Novgorodas ir pirklybos keliai į tenai ėjo tai per Rygą, tai per Révelį ir Narvą.

Pirkliais Rygoje buvo tiktai miesčionys, tai-gi iš didesnės dalies Vokiečiai, nes Baltijos žiamionims sunku buvo tapti miesčionimis, įpačiai vėlesniuose laikuose. Taip-gi sulygimuose ir privilegijose buvo pripažįstami tiktai miesčionys kaipo pirkliai; va, 1271 m. Ryga įgyjo nuo Svedų karaliaus Valdemaro privilegiją valno pirkliavimo saviems miesčionims Svedijoje be mokesčių ir muitų tuolaik, iki Svedai turės tas pačias tiesas Rygoje. Žiamionims buvo stingrai uždrausta pirkliauti

Adolf Allunans.

(Toliaus bus.)

— **Gimė** Nikodemui ir Daktarei Johannai Želviams duktė, Rugpjucio 9 dieną, laimingai.

Pranui ir Marijonai Zdanaviciams, gimė duktė.

Vincui ir Agotai Kalinaukams, gimė duktė.

Dominykui ir Jievai Pajaujams, gimė duktė — visi laimingai!

„Vienybės“ redakcijai gaudamos szios knygos:

Dzukiskos dainos	75 c.
Tvanas, H. Sienkeviczius	80 c.
Rankvedis senoviskos istorijos I ir II knyga po	40 c.
Lietuviszkas Albumas su istoriskomis vietomis	50 c.
Katalikų bažnyčia ir mokslas	15 c.
Antanukas, apysaka	15 c.
Deivoniszkių kryžius	10 c.
Ar socialistas gali buti kataliku?	10 c.
Kelionė grovo Kyburgo	20 c.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau Jono Josio iz Geisteriszkių kaimo, Lankelezkių parapijos, Suvalkų gubernijos. Pribuvo Amerikon praėjusį rudenį. Tę pats atsiszaukia, ar kas kitas apie jį malonės praneszti ant szio adreso: J. S. Pruselaitis

898 Bank Str.
Waterbury, Conn.

Pirmas Didelis Piknikas!

Dviejų lietuviszkų draugyszių Szv. Jurgio, Petro ir Povylo, iz Luzerne, Pa. pafengia puikų pikniką, kuris atsiabus 23-cią dieną Rugpjucio (August) 1900 m. ant Hanover Park. Todėl-gi lietuviai ir lietuvaitės szirdingai uzkviecziami ant tos dienos skaitlingai pributi, nes ten galima linksmai laiką praleisti, teipos-gi bus tenai visokios lenktynės, ant dviraczių ir kitos galynės. To viso pamatymas atskiriam darzia kasztuos tik 5 ct. Tikietas dėl szokimo ant visos dienos 25 ct. Muzika bus kuopuikiausia.

Meilingai visus uzkvieczia
Komitetas.

Neskaityk!

Hallo! kur eini?

— Einu pas Jankauską iszsigert, nes jis uzlaiko gardziausią Alų, Vyną ir Degtinę visam Waterburyje.

— Na, kad teip, tai eisiu ir asz, nes asz to pirmiaus nežinojau.

— Tokius gėrymus, kokius jis uzlaiko, geria Lietuviai, ponai, karaliai, kunjgai, ubagai ir szeip „dzeltamonai“.

— Pas jį Cigarų laivas atplaukia kas mėnesis net iz Kubos.

Nepamirszkite adreso.

J. A. Jankauskas

768 Bank str. Waterbury, Conn.

Žemlapis (mapa)

Lietuviszka-Latviszko krasztu, iszleistas inžinieriaus A. Maciejausko, lietuviszkoje kalboje, atspausztas lietuviszkomis literoms, didumas 29×31 col., gaunamas „Vienybės Lietuvinkų“ redakcijai, su prisiuntimu už 65 ct.

Už \$500 in Europa

dėl visų prie lengvo darbo ant Hamburg ir Bremen linijų ir pasažierinių laivų, atsiszaukit pas

HENRY J. JACOBS

38 Canal str. NEW YORK

Vienatine Lietuviszka KARCZEMA,

uzlaikai geriausią Alų, duodu didelius stiklus, turiu visokio Vyno, ir seniausio sznapso, Avanos Cigarų, uzkandis prie alaus kasdieną dovanai. Nedelioms nuo 12 nakezia atidarau, dėl moterių jėjimas ant antro floro, kiekvienam duodu visokią rodą.

L. Friedman

Cor. 4 str. & Catharine str.
PHILADELPHIA, PA.

LIETUVISZKAS KRIAUCZIUS Kaz. Miliszauskas

236 E. Market str. Wilkes-Barre, Pa. Siuva puikiausiai visokius siutus pagal naujausią madą, duoda druta ir gerą materiją ir už pigę prokę.

Teipogi senus ant naujų perdirba, Vist pas savo Tautietį.

Žemlapis Lietuvos ir Latvijos

lietuviszgoje kalboje, atspausztas lotiniszkomis literomis Peterburge, gaunamas pas

Inžinieriu A. Maciejevski

Neviskis p. n. 111 b. 73.

PETERSBURG RUSSIA.

Prekė 1 rubl. už exempl. su prisiuntimu; imant 10 exempl. 20% rabato.

NEREIKE PININGŲ PRABA DOVANAI PER 30 DIENU.

Mes tikime Jums.

\$9.00 nusipirksite geriausią stuvamą masziną Victor su visais rankiais Gera siuti sunkius ir lengvus siuvinius. Gwarantuojame ant 20 metų. Turime 35 skyrius uz visokią prokę. \$120.00 pirksit gražiausią geriausią Vicor Piano. Gwarantuojame ant 25 metų. Praba dovanai, 24 skyrių, visokią prokę \$120.00 pirksit pirmos klasos geriausią PIANO Parduodame visokius muzikalizskus instrumentus. Kataloga dovanai. VICTOR MFG. CO. Dept. X. 17, 161-167 Plymouth Pl. CHICAGO, ILL.

Ant naudos parodos.

„Vienybės“ redakcijai parsiduoda szios dvi knygtės ant naudos parodos.

Suskaita arba statistika visų lietuviszkų knygų atspausztų Amerikoje nuo pradžios lietuviszkos Amerikon emigracijos iki 1900 metų. Pustl. 35. 25ct.

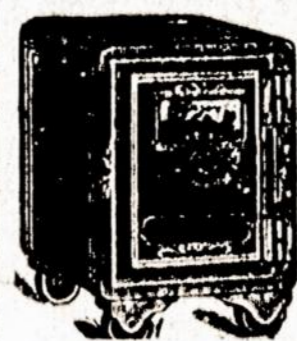
Atsiszaukimas lietuvių į visą civilizavotą svieta lietuviszkoje, lenkiszkoje, prancuziszkoje, angliszkoje ir vokiszkoje kalbose. 10 ct.

Nesiusk piningu.

Daug žmonių serga ant poliū cijos kuri pasirodo laike miego arba prie nusiszlapinimo, ir jeigu iz sztos nesigydyds, ji neapleis žmogų kankinusi. Žmonės turinti tą ligą kenczia nemigą, galvos skaudėjimą, pilvo uzkietėjimą arba netravininimą, nerviszkumą, vidurių ir nugaros skaudėjimą ir apsilpnėjimą lytiszku kūno dalių. Jeigu tokiūse atsitikimūse reikalauji pagalbos, nesiusk piningų, bet raszyk pas mane įdėdamas markę, o asz atsisiu tau apraszymą, iz kurio tikrai iszsigydysi. Adrisūk:

John Wasel.

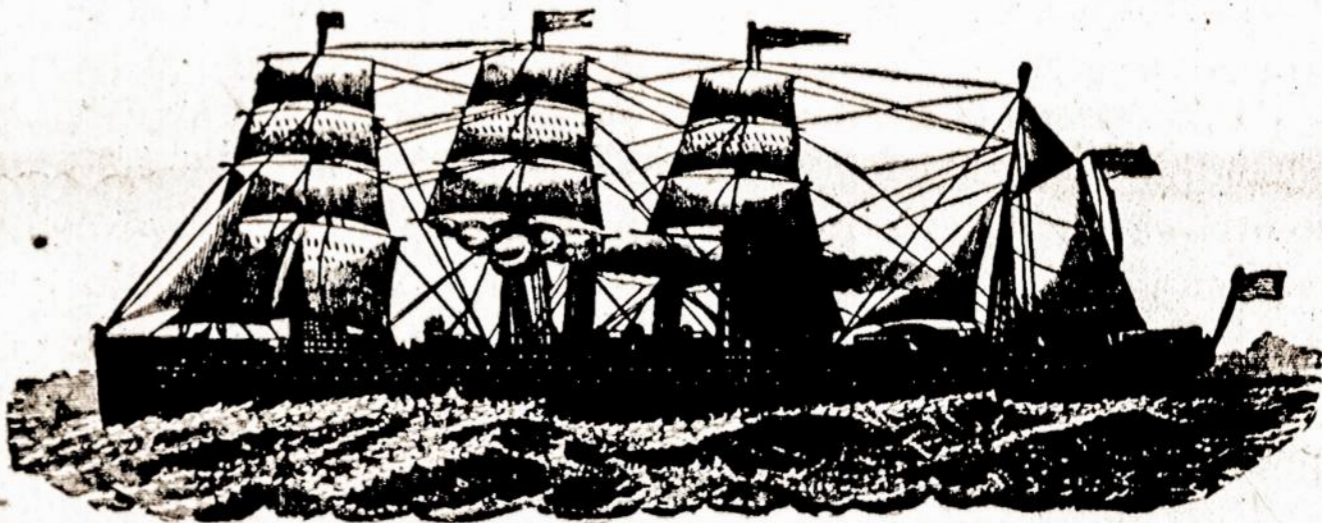
Bow 443, Iron Mountain, V. Mich.

ONLY \$5.00

SEND US \$5.00 as a guarantee of good faith and we will send you any fire proof safe by freight, C. O. D., subject to examination. You can examine it at your freight depot and if you find it the equal of any fire proof combination lock iron and steel safe made and about one-third the price charged by others for the same size and grade, pay your freight agent our special factory price and freight charges, less the \$5.00 rent with order; otherwise return it at our expense and we will return your \$5.00. 100-lb. combination lock safes for the home, \$6.95; 300-lb. office and store safes, \$11.95; 500 lbs., \$17.95; 700 lbs., \$21.95; 1000 lbs., \$28.50; 1250 lbs., \$32.50; very large double outside and double inside door safes for large business, factory, jewelry or bank, 50 inches high, 2400 lbs., \$68.75; 68 inches high, 3000 lbs., \$89.75. Freight averages 25 cents per 100 lbs. for 500 miles; for 1000 miles, 40 cents. WHITE FOR FREE SAFE CATALOGUE and special liberal C. O. D. offer. SEARS, ROEBUCK & CO. Chicago.

Cerbtini Tautiecziai!

Turiu už garbę praneszti visiems lietuviams, jog apsiomiau agentyste ant labai gerų linijų. Taigi parduodu Laivakortes ir siuncziu pinigus į visas dalis svieto. Uztikrinu jog su, nuo manės pirktoms laivakortėms pervaziuosit didmarį per 8-9 dienas. Nusiuocziau pinigus į Lietuvą ir į kitus krasztus pasaulės, labai greitai.

Prie to apsaugoju naminius rakandus (furniture) nuo ugnies (fire-insurance). Turiu labai czystą ir puikią izeigą dėl svetelių, uzlaikau vyną alų, degtinę ir kitokius gėrymus, kurie žinau patiks dėl lietuvių ir nei prabaszczius nepaniekytų. Su guodone Kazimieras Baltrukoni.

Adrisuokit sziteip: **CHAS V. BOLTH,**
686 North Riverside str. WATERBURY, CONN.

TAMAS PAUKSZTIS

Parduoda Laivakortes

ant visokių kelių (linijų) jurėmis kuomi pigiausiai ir ant drucziausių bei greicziausių laivų. Pinigus persiuoczia į visas dalis svieto. Kad pinigai neprapultų ir greitai nueitų į tėvynę, tai siuskite per **TAMA PAUKSZTI**
123 N. Main str. PITTSTON, PA.

Teipogi T. Pauksztis uzlaiko didelį sztorą visokių valgomų daigtų, dideliu pasirinkime czeverykų, marszkinių ir tt.